

Kvinnor för fred

En fredsförening med kvinnoperspektiv som grund

Tema: Feministisk säkerhetspolitik
juni 2016

Foto: My Leffler

Det finns många sidor av feministisk säkerhetspolitik – en handlar om motstånd. På bilden ser vi en kvinna och 13 poliser under de fredliga protesterna mot kärnkraftverket i Pyhäjoki, Finland.

juni 2016

Kvinnor för fred (KFF), som bildades 1978, arbetar för fred på kvinnors villkor. Föreningen är partipolitiskt och religiöst obunden.

Kvinnor för fred är medlem i många internationella freds-, kvinno- och solidaritetsorganisationer och ingår i ett nätverk med internationella förgreningar.

Kvinnor för fred kräver stopp för kärnvapen och kärnvapenprov, kämpar mot militär rustning och vapenspridning, kräver stopp för vapenproduktion och -export och kräver en omställning från militär till civil produktion.

Kvinnor för fred arbetar för kvinnors medverkan i konflikthantering, för mänskliga rättigheter, för ökat inflytande för FN och OSSE i alla fredsprocesser och en framtida fredskultur.

Medlemsavgift 170 kr/år i riksorganisationen. Plus en mindre avgift på platser med lokalgrupper.
Famijemedlem/studerande 50 kr/år.
Stödmedlem 100 kr/år

Medlemmar får KFF:s tidning.

Kvinnor för fred

Hammarby Allé 93
120 63 Stockholm
Telefon: 08-667 97 27
Plusgiro: 439 12 25-2
E-post: kff@telia.com

Facebook:
facebook.com/kvinnorforfred
Twitter: twitter.com/kvinnorforfred

www.kvinnorforfred.se

Tema: Feministisk säkerhetspolitik

INNEHÅLL

Säkerhet – vad är det?

Ingela Mårtensson om en bredare syn på säkerhet4-6

Militarism, könsmakt och myten om fred

Om statsvetaren Maud Eduards genusanalyser7-8

Dags för en feministisk säkerhetspolitik

Maj Britt Theorin på KFF:s seminarium i Uppsala 9-10

"Bra att vi tar fajten"

Lars Ingelstam på KFF:s seminarium i Uppsala 11

Maktens arrogans

My Leffler rapporterar från protesterna i Pyhäjoki12-15

Personlig utveckling och nya kunskaper i Halabja

Gudrun Tiberg skriver från folkhögskolan Amez16-18

Lokalföreningar och kontaktkvinnor 19

Inför KFF:s seminarium på bokmässan i september 20

Att förneka att det finns
någon annan väg än våldets
är väl att redan på förhand
säga ifrån,
att förnuft, sanning och rätt
är svaga som argument.
Och det är väl en
förkrossande kapitulation.

Ebba Holgersson (1885-1966)

Tidningen Kvinnor för fred

Tidningen Kvinnor för fred utkommer som temanummer ett par gånger om året och som bilaga i Miljömagasinet fyra gånger per år.

Ansvarig utgivare:

Sanni Gerstenberg

Varje författare ansvarar själv för sin artikel. För icke beställt material ansvaras inte.

Omslagsbild:

En kvinna står inför en rad av poliser i kärnkraftsprotesterna i Pyhäjoki. Foto: My Leffler

Illustration till vänster:

Helga Henschen

Redaktör: Benita Eklund

Telefon: 073-767 38 86

E-post: benita.eklund@gmail.com

Tryckeri:

Norra Skåne Offset

Hoten har förändrats

När det slogs fast att Sverige ska ha en "feministisk utrikespolitik" såg Kvinnor för fred detta som något mycket positivt. I ett brev till utrikesminister Margot Wallström uttryckte vi vår förhoppning om att den nya feministiska inriktningen skulle gynna "ett så brett och multilateralt samarbete som möjligt" istället för "en gammaldags maktpolitik" med militära allianser och upprustning.

Men det har blivit tydligt att utrikespolitiken och säkerhetspolitiken inte hänger ihop. Kvinnor för fred anser att det också behövs en "feministisk säkerhetspolitik" för att göra verklig skillnad. I en sådan är till exempel den militära alliansfriheten ett prioriterat begrepp och spänningar minskas i synnerhet med dialog och diplomati.

Just nu arbetar vi med att tydligare formulera vad en feministisk säkerhetspolitik borde innehålla, den här tematidningen är en del i detta arbete.

Hoten har förändrats och allt fler inser att terror, klimatförändringar och människor på flykt inte kan mötas med militära svar. Ingela Mårtensson efterlyser en bredare syn på säkerhet än den traditionella politik som "är patriarkal och bygger på att det är män som med militära medel ska försvara nationen, dess kvinnor och barn". Statsvetaren Maud Eduards menar att militarismen är ett normsystem som genomsyrar hela samhället, det gör att militära insatser tas för givna även i fredsarbetet.

Det är några röster ur detta nummer. Vi lyfter också några centrala redskap i fredsarbetet – som motstånd och förebyggande. My Leffler skildrar den uthålliga kampen mot ett kärnkraftverk i Pyhäjoki och Gudrun Tiberg berättar om invigningen av en kvinno-folkhögskola i Halabja, som Kvinnor för fred varit med och stöttat.

I april höll vi det första av årets två seminarier om feministisk säkerhetspolitik. Där närvarade bland andra Maj Britt Theorin och Lars Ingelstam, som båda är mycket kritiska till hur Sverige med små steg närmat sig Nato. På det andra seminariet – på Bokmässan i Göteborg – fortsätter vi diskussionen, hoppas du kan delta.

Vi ser också gärna fler bidrag till medlemstidningarna; kanske har du några tankar kring hur en feministisk säkerhetspolitik skulle kunna utformas? Skriv till oss!

Benita Eklund

Säkerhet – vad är det?

Den traditionella säkerhetspolitiken är patriarkal och bygger på att det är män som med militära medel ska försvara nationen, dess kvinnor och barn. Idag har hoten förändrats och det är hög tid att diskutera en bredare syn på säkerhet.

Under kalla kriget pågick en militär kapprustning utifrån uppfattningen att ju större militär styrka desto mer säkerhet. Efter Sovjetunionens fall har kapprustningen inte varit lika påtaglig. Men nu när spänningarna ökar i olika delar av världen så framförs krav på ökade militära satsningar för att kunna möta väpnade angrepp.

Dagens Europa upplever stor oro på grund av terrorattentat och enorma flyktingströmmar. Därtill kommer klimatförändringar, som hotar hela vår glob. Kvinnors säkerhet i konflikter och på flykt har alltmer uppmärksammats. De flesta är överens om att dessa hot inte kan lösas militärt.

Föreanta Nationerna

När FN bildades diskuterades säkerhet ur ett statligt perspektiv, eftersom det är stater som är medlemmar i FN. Sä-

kerhet handlade om skydd för staters självständighet, suveränitet och politiska institutioner.

Idag har det statliga säkerhetsbegreppet breddats och man talar också om mänsklig säkerhet med betoning på individens säkerhet, som tillgodoses med utveckling och respekt för mänskliga rättigheter snarare än med vapen.

FN:s säkerhetsråd antog resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet" år 2000. Det var ett resultat av kvinnoorganisationers agerande i FN. Det handlar om att ge kvinnor rätt att delta i frågor som rör fred och säkerhet.

Organisation för säkerhet

OSSE, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, arbetar med allt från övervakning av de mänskliga rättigheterna till valobservationer, polisutbildning, förebyggande av

väpnade konflikter, nedrustning av konventionella vapen, begränsning av gränsöverskridande organiserad brottslighet och olika former av tyst diplomati.

OSSE arbetar med säkerhetsfrågor i ett brett perspektiv. Verksamheten utgår ifrån ett allomfattande säkerhetsbegrepp, där den militärpolitiska och mänskliga dimensionen (demokrati och mänskliga rättigheter) ingår såväl som ekonomi och miljö.

Europeiska Unionen

EU antog 2003 en säkerhetspolitisk strategi "Ett säkert Europa i en bättre värld", som fortfarande gäller. Hoten som pekas ut är framför allt terrorism, spridning av massförstörelsevapen, regionala konflikter och organiserad brottslighet.

Syftet med EU:s utrikes- och säker-

Foto: Marisol Gandon Department for International Development

Hoten förändras. Klimatförändringar och fattigdom hotar direkt människors säkerhet men är även bidragande faktorer till väpnade konflikter.

hetspolitik anges vara att bevara freden, stärka den internationella säkerheten, främja internationellt samarbete och utveckla demokratin.

De militära lösningarna på kriser i världen prioriteras. För att stärka säkerheten ska EU samarbeta mer med Nato och världens största krigsmakt USA. EU har beslutat att ta fram en ny säkerhetsstrategi.

Gemensam säkerhet

Olof Palme startade 1980 "Den oberoende kommissionen för nedrustnings- och säkerhetsfrågor", som bestod av en grupp av politiker från öst och väst. 1982 lämnades en slutrapport vars huvudmål var att undvika kärnvapenkrig.

"Risken finns alltid att det internationella systemets rustningsbaserade, bräckliga stabilitet plötsligt faller sönder och att en kärnvapenkonfrontation

följer i dess ställe. Ett mera effektivt sätt att trygga säkerhet är att skapa positiva processer, som kan leda till fred och nedrustning".

Därför presenterades begreppet "gemensam säkerhet", som skulle fungera som ledande princip. Samarbete skulle ersätta konfrontation för att lösa intressekonflikter.

"Uppgiften är bara att se till att dessa konflikter (som faktiskt existerar) inte kommer att ta sig uttryck i krigshandlingar eller i förberedelser för krig. Det betyder att nationerna måste inse att upprätthållandet av freden i världen måste ges högre prioritet än hävdandet av deras egna ideologiska eller politiska positioner".

Mänsklig säkerhet

Inom FN-systemet myntades 1994 ett nytt begrepp "mänsklig säkerhet". Det

markerade en förskjutning från staters säkerhet med vapen, till folkens och människornas säkerhet genom utveckling och samarbete. Genom att flytta fokus från staten till människorna förändras vår bild av vad som bör ingå i och prioriteras i en säkerhetspolitisk strategi.

Traditionella säkerhetsbegrepp fokuserar på statens säkerhet mot externa militära hot. Men militär maktbalans och kärnvapenavskräckning klarar inte dagens utmaningar. Det krävs en bredare syn på vad säkerhet är och vem den är till för.

Gång på gång påpekas att det finns inga militära lösningar på kriget i Syrien eller Islamska staten. Det gäller även andra hot mot vår säkerhet som klimatförändringar, fattigdom och flyktingströmmar. Vi måste i stället förebygga att motsättningar eskalerar till väpnad konflikt.

Mänsklig säkerhet innebär att i stället för dessa enorma satsningar på militär verksamhet bör utbildning, fattigdoms-bekämpning och respekt för mänskliga rättigheter prioriteras.

Kvinnor är en stor outnyttjad resurs vad gäller fredsförhandlingar, konfliktlösning och återuppbyggnad av samhällen efter krig. Kvinnors deltagande i samhället måste öka för att skapa fred och säkerhet.

Feministisk säkerhetspolitik

Den traditionella säkerhetspolitiken är patriarkal och bygger på att det är män som med militära medel ska försvara nationen, dess kvinnor och barn.

Idag har hoten förändrats. Krig förs ofta i form av interna väpnade konflikter mellan olika militära grupper, inte mellan två staters militära styrkor på ett slagfält.

Klimatförändringar och fattigdom hotar direkt människors säkerhet men är även bidragande faktorer till väpnade konflikter. Vidare är mäns våld mot kvinnor både i samhällen i konflikt och i fred ett enormt säkerhetsproblem.

Svensk säkerhetspolitik

Under 200 år förde Sverige en neutralitetspolitik och lyckades därmed undgå krig. Då gällde "alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig". Efter inträdet i Europeiska Unionen har svensk utrikes- och säkerhetspolitik förändrats radikalt.

År 2009 antas EU:s Lissabonfördrag med en solidaritetsklausul som kan liknas vid Natos paragraf 5 om ömsesidigt försvar. Medlemsstaterna lovar att om ett EU-land blir attackerat så "är de övriga medlemsstaterna skyldiga att ge den medlemsstaten stöd och bistånd med alla till buds stående medel".

Samma år antar även Sverige en egen solidaritetsförklaring: "Sverige ska inte förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett EU-land eller ett nordiskt land och vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vårt land ska både kunna ge och ta emot stöd såväl civilt som militärt."

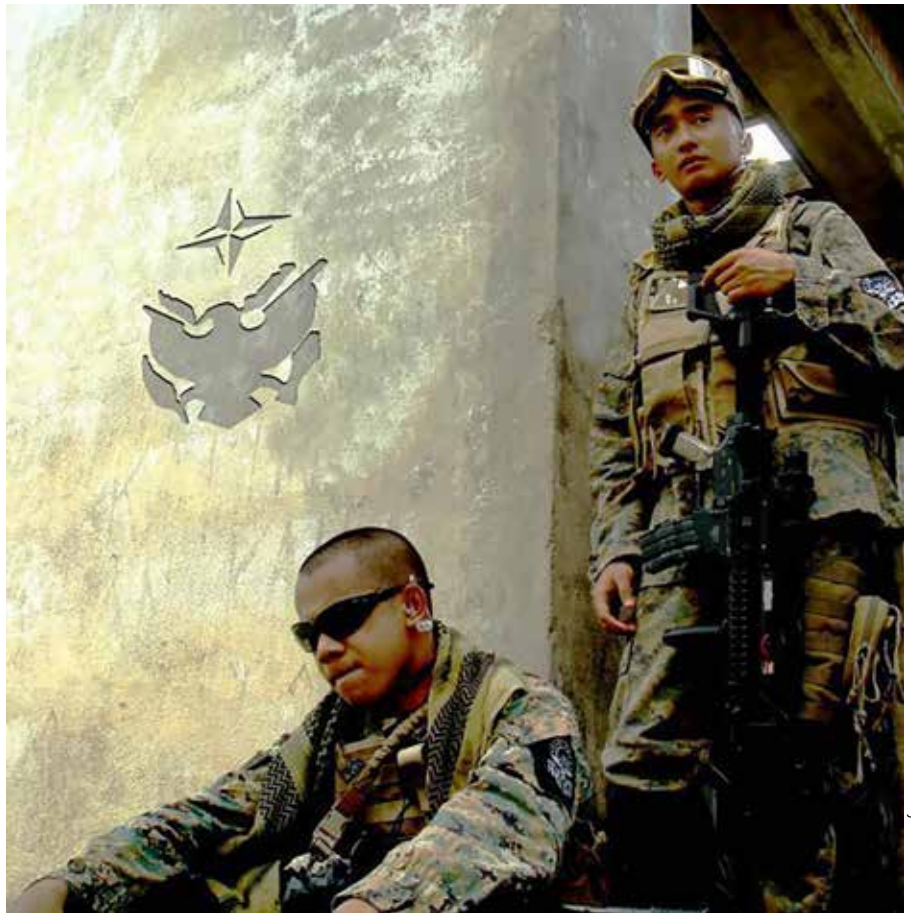

Foto: Gjullille/CC

Sverige fördjupar samarbetet med kärnvapenalliansen Nato och världens i särklass största militärstat USA i syfte att stärka säkerheten.

Det blir vår nya doktrin som sedan dess ständigt återkommer i säkerhetspolitiska sammanhang - särskilt meningen om att vi ska kunna ta emot och ge militärt stöd.

Den nuvarande regeringen har deklarerat att den för en feministisk utrikespolitik men när det gäller säkerhetspolitiken, så bygger den på gamla patriarkala strukturer.

Sverige fördjupar samarbetet med kärnvapenalliansen Nato och världens i särklass största militärstat USA i syfte att stärka säkerheten.

Sammanfattning

Under århundraden har stater använt sig av maktpolitik för att främja sina nationella intressen. Det har lett till kapprustning och militära allianser.

I den globaliserade värld som vi nu le-

ver i råder andra utmaningar och hot. Vi måste inse att vi är ömsesidigt beroende av varandra. Det innebär att säkerhet för medborgarna kräver ett så brett och multilateralt samarbete som möjligt.

Den svenska feministiska utrikespolitiken bör också inbegripa en mänsklig och feministisk säkerhetspolitik.

Ingela Mårtensson

Källor:

Utrikesdeklarationen 2015

Försvaret av Sverige – starkare försvar för en osäker tid, 2014

Bevara alliansfriheten - nej till Nato-medlemskap, 2014

Webbsidor: fn.se, manskligarattigheter.se, manskligsakerhet.se, feministisktinitiativ.se

Militarism, könsmakt och myten om fred

Maud Eduards är en svensk statsvetare. Hennes genusanalyser fokuserar bland annat på den svenska försvarsmaktens förhållningssätt till kön, kropp och sexualitet. Här följer en sammanfattning av två tal; från SKV:s 100-årsjubileum 25/10 2014 och från Henån 7/4 2016.

Tillståndet i världen kan sammanfattas som militarism, ett normsystem där militärmakt ses som ett legitimt sätt att ingripa i/lösa konflikter och skapa fred, ett för givet taget tänkande som sipprar ner i människors vardag, och som kryper in på bara

kroppen. Militära insatser tas för givna – även i fredsarbetet. Militarism är inte ett normsystem begränsat till militären, det genomsyrar hela samhället.

Vi längtar alla efter säkerhet. Det gäller både stater och människor. Efter 11 september har säkerhet alltmer kommit att betyda krig mot inbillad och verklig terrorism. Det tänkta beskyddet har emellertid ett högt pris, mänskliga rättigheter och demokrati kringskärs internt, social tillit går förlorad. Militär säkerhet ställs mot demokrati. I detta säkerhetsperspektiv pågår en avhumanisering av fienden. Ett exempel är USA:s drönarattacker, där avancerad militär teknologi används mot oskyddade, sårbara kroppar. Riskerna för den egna befolkningen och de egna soldaterna ska minimeras. Cyberkrigare, användandet av drönare och privata företag som aktörer i krig

är bara några exempel på postkolonial säkerhetspolitik, som terroriserar fiendesidans befolkning.

Militären vill se sig som garanten för säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter och kvinnor riskerar att bli nyttiga verktyg i denna säkerhetspolitik. Kvinnor behövs både för effektiviteten i krig och för att möjliggöra freden. Såväl fredstanken som jämställdhetspolitiken krokas i säkerhetspolitikens strävan efter legitimitet. Kriget består, men sminkat med ett mer humanitärt och rättfärdigt ansikte.

Myten om fred

All utrikespolitik behöver en legitimerande historia eller berättelse. Sverige skrivs fram som en fredlig och rättsskaffens nation, särskilt väl rustad att lösa konflikter samt värna demokrati

Foto: The U.S. Army CC

Militära insatser tas för givna – även i fredsarbetet. Militarism är ett normsystem som genomsyrar hela samhället.

och mänskliga rättigheter. Freden är en utrikespolitisk framgångsfaktor av betydande dignitet, som inte får rubbas. Statsvetaren Ulf Bjereld skriver på sin blogg att 200 år av fred sannerligen är värt att fira och att det förpliktigar Sverige att "ständigt gå i spetsen" för internationellt fredsarbete.

Den svenska fredsideologin är dominerande, en helt central ingrediens i det nationella identitetsskapandet. Svensk betyder fred. Men har Sverige verkligen haft fred i 200 år? Är de aktiviteter som den svenska bataljonen bedrev i Kosovo på 1990-talet enbart av fredlig natur? Vad gjorde de svenska specialförbanden i Kongo 2003? Hur ska man se på de svenska soldater som dött i Afghanistan - är de inga "riktiga" soldater? Varför sveptes då deras kistor i den svenska flaggan och hedrades i högtidliga ceremonier? Och de afghaner som dödats i strid med hemliga svenska specialstyrkor i Afghanistan, vad har de deltagit i?

Sverige har ställt förband till förfogande för en krigförande stat/organisation (läs: USA). För insatsstyrkan på plats i Afghanistan har det handlat om krig, "motståndare" ska dödas. Försvarsmakten har deltagit i strider utomlands sedan 1990. Fred här hemma och krig där borta.

Försvar och jämställdhet

Försvarsmakten är väldigt angelägen om att hävda jämställdhet, att kvinnor behövs i det militära. Kvinnor behövs, och det sägs rent ut, för att öka militärens stridskraft, dess operativa effekt. Vad betyder det? Att med kvinnor i försvaret blir våldsutövningen mer effektiv? Eller tvärtom, kommer kvinnor införa andra metoder som bygger på mindre våld? Är det kanske manliga officerare och soldater som ska bli mer effektiva våldsutövare av att ha kvinnor som kolleger?

En annan militärstrategisk tanke är att kvinnor ska tala med andra kvinnor. Kvinnliga soldater ska skickas ut i insatsstyrkor för att exempelvis kroppsvisitera andra kvinnor vid vägsprårrar. De ska prata med kvinnor "på kvinnors vis" i fiendeland, på gator

Foto: Polybert49 CC

Säkerhet har kommit att betyda krig mot inbillad och verklig terrorism.

och torg. Hur ska kvinnliga soldater fullgöra detta ansvar?

Kvinnor skrivs in i ett könat nytoprojekt, med speciella och motstridiga uppgifter. Både agera som kvinnor och "bli" som män. De görs kollektivt ansvariga för hur det militära våldet både kan öka och minska.

Sedan år 2000 är det ju FN-sanktionerat genom Resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, att kvinnor ska vara med vid förhandlingar om fred på olika nivåer. Vid de borden sitter bara män med maskingevär, som USA:s återuppbyggnadsambassadör i Irak uttryckt problemet. Partierna i riksdagen tänker också militärt. 1325 betyder främst fler kvinnor till försvarsmakten.

Feministisk säkerhetspolitik

En feministisk politik för säkerhet måste börja med att identifiera de grundläggande orsakerna till krig och våld, fattigdom, kolonialism, kapitalistisk exploatering. En analys som omfattar hur kön, klass och rasism exkluderar människor från att delta i det internationella samtalet om fred och rättvisa.

I kampen mot säkerhetsregimen, för frihet och självförsvar, behöver feminismen avslöja föreställningen om

det goda militära beskyddet, både nationellt och globalt. Beskyddarlogiken bygger på ojämlikhet. Ett demokratiskt medborgarskap innebär, som Iris Marion Young skriver i *Globala utmaningar* (2007), att vi tar avstånd från idén om hierarkin mellan beskyddare och beskyddad. Beskydd betyder ofta: Män som beskyddare, särskilt vita män som ska rädda bruna kvinnor.

Feminism handlar om att peka på maktstrukturer, kvinnors villkor och intressen, hur dessa kan förändras och möjliggöra för kvinnor att själva forma samhället och ta kontroll över sina liv. Omfördelning, handlingsutrymme och emancipation. Krig och militarism bygger på helt andra premisser: alliera sig med vänner, hota och förgöra fiender, hierarki, seger och nederlag och våld som legitimt instrument.

Sammantaget: Feministiska säkerhetsstudier är kritiska mot att kvinnor beslagts för säkerhetspolitiska syften, krig och fred. Kvinnor kan inte göras ensamt ansvariga för att uppnå jämställdhet, fred och en hållbar utveckling. En värld av krig och konflikter som skapats av män.

Sammanställt av Anna Andersson

Dags för en feministisk säkerhetspolitik

Kvinnor för fred har nu haft årets första seminarium med temat feministisk säkerhetspolitik. I en fullsatt lokal i Uppsala träffades engagerade i fredsrörelsen för att diskutera Sveriges feministiska regering och vad politiken innebär i praktiken.

Maj Britt Theorin före detta nedrustningsambassadör från Socialdemokraterna inledde seminariet med rubriken 'Gemensam säkerhet – en kvinnlig säkerhetspolitik'. Med ett medryckande tempo drog hon igång en mycket intressant diskussion om säkerhetspolitik.

Tidigt under seminariet läste Maj Britt Theorin upp följande citat:

”Både nu och förut har vi fått hårda ut med era eviga krig. Och med tålamod vi förlät och förstod vad karlarna än tog sig för. Och ändå begrep vi rätt väl ert knep. Man sitter därhemma och hör att ni gjort något skumt eller ovanligt dumt och frågar er: Hur gick det idag med ert fredsfördrag? Har ni fattat något beslut om kommunikén som ska huggas i sten? Då svarar karlen helt lugnt: Lägg dig inte i. Låt mig vara i fred – och jag teg.”

– När tror ni att detta sades, frågade hon deltagarna. En i publiken gissade på 50-talet och själv tänkte jag det samma.

Kunde sagts idag

Orden är Lysistrates i Aristofanes pjäs från 411 år före Kristus, men det kunde

lika gärna ha sagts idag av kvinnor världen över. Ända sedan Lysistrates dagar har kvinnor fått höra att de inte skall lägga sig i männens krig och männens fredsfördrag. Men en bestående fred kan inte byggas om halva befolkningen varken får vara med att förhindra konflikter, lösa konflikter, medla eller förhandla fram fred, fortsätter Theorin.

Hur skall kvinnor kunna påverka säkerhetspolitiken? Vad måste ske för att kvinnors tänkande skall genomsyra all säkerhetspolitik, internationellt samarbete, rustningar och vapenhandel? Det var frågor som Maj Britt Theorin tog upp till diskussion.

– Sverige har som första land i världen en feministisk regering, där feministisk politik skall genomsyra alla verksamhetsområden. Sverige har också som första land i världen en deklarerad femi-

En bestående fred kan inte byggas om halva befolkningen varken får vara med att förhindra konflikter, lösa konflikter, medla eller förhandla fram fred, säger Maj Britt Theorin.

Foto: Benita Eklund

Hur skall kvinnor kunna påverka säkerhetspolitiken? frågade Maj Britt Theorin under sitt anförande i Uppsala.

nistisk utrikespolitik. Det är historiskt, konstaterar hon.

Hur ska politiken se ut?

Men då kom även frågan hur den feministiska utrikespolitiken ser ut? Hur definierar man en sådan politik? Och hur vill vi att den skall se ut?

Utrikesdeklarationen ger en viss vägledning, men är inte tillräckligt klar, menar Maj Britt Theorin.

Där beskrivs mänskliga rättigheter, folkrätt, internationellt samarbete och nedrustning som viktiga områden. Målet skall vara att motverka diskriminering av kvinnor, att förbättra kvinnors villkor och möjligheter att bidra till fred och utveckling och stärka kvinnors deltagande i beslutsfattande i länder med fred och länder i konflikt och efter konflikt.

Deklarationen betonar också vikten av grannar och en utrikespolitik som

vägleds av en gemensam säkerhet. Maj Britt Theorin anser att regeringen bör utse en särskild ambassadör för resolution 1325 med uppgift att koordinera och implementera allt arbete med 1325. Hon fortsätter med att säga att alla ministerier och myndigheter årligen bör rapportera sitt arbete med 1325, som skall delges riksdagen. Utrikesdepartementet bör se till att det blir en jämställd representation på alla nivåer, inom diplomatin och inom peacekeeping.

Maj Britt Theorin avslutade sitt tal med att säga;

– Margot Wallström har fått utkämpa den första striden om den feministiska utrikespolitiken. Det patriarkala samhället slog till med kraft och direktörerna stödda av Carl Bildt såg ut att gå segrande ur den striden. Men det misslyckades. Det gäller för oss att ge stöd åt den feministiska politiken, upp-

”Det gäller för oss att ge stöd åt den feministiska politiken, uppmuntra och komma med förslag men också kritik när det är befogat.”

muntra och komma med förslag men också kritik när det är befogat.

Gemensam säkerhet

Nu är det upp till oss att definiera vår feministiska utrikespolitik – vår gemensamma säkerhet – hur vi vill att den skall se ut, argumentera för den och ställa krav om den.

Anna Andersson

”Bra att vi tar fajten”

Forskaren och författaren Lars Ingelstam var också inbjuden till Kvinnor för fredsseminarium i Uppsala.

Lars Ingelstam inledde sitt anförande med att betona hur lite som satsas på säkerhet utifrån ett förebyggande perspektiv – som diplomati, bistånd och forskning.

– Diskrepansen är mycket slående, säger han.

Under efterkrigstiden har begreppet mänsklig säkerhet ”shanghaiats” av en i huvudsak militär tappning menar han. Dessutom ligger fokus ofta på statens säkerhet istället för människans.

– Människors säkerhet och statens säkerhet är ingalunda samma sak, staten kan vara en förtryckare.

Men positivt är att detta fokus finns

med i de nya utvecklingsmålen och att det spelat roll i biståndstänkandet och präglat FN:s arbete.

De 16 nya målen gäller för alla länder och fokuserar på hållbar utveckling för hela världen. För första gången har våldet fått en egen plats i detta sammanhang berättar Lars Ingelstam.

– Det tas ett helhetsgrepp där våldet är en ingrediens. Krig, våld och fattigdom hänger ihop.

Berättigad kritik

Han är mycket kritisk till hur Sveriges alliansfrihet urvattnas och hur närmandet till Nato ”smugits in under radarn”. Han tycker den kritik som framförts vad gäller världslandsavtalet, till exempel att Nato har kärnvapen och att det öppnas för baser på svensk mark, är berättigad.

Lars Ingelstam tycker att det behövs

oberoende forskning om försvarsfrågor. Det mesta görs i dag i FOA:s regi, som ligger under försvarsdepartementet.

Vad gäller Sveriges planer att också delta i Natos kommunikationscentrum Stratcom tycker han att det är ”helt och hållet stolligt”.

– Vi klarar oss bra själva och Nato har inget bra ”track-record” utan vinklar nyheter.

Utrikespolitik inte försvar

Nej, det gäller att vrida tillbaka denna Nato-anslutning light menar Lars Ingelstam men han betonar att vad som än händer är det bra att vi tagit fajten.

För en annan säkerhetspolitik krävs att tyngdpunkten flyttas från försvaret till utrikespolitiken.

– Det är utrikesministern, inte Hultqvist, som ska uttolla säkerhetspolitiken. Benita Eklund

Krig, våld och fattigdom hänger ihop, säger Lars Ingelstam.

Foto: Benita Eklund

Maktens arrogans

Kynnefjäll och Ojnare i Sverige och Greenham Common i England är exempel på långvarigt och uthålligt motstånd. Här har människor med sin fysiska närvaro hindrat radioaktivt slutförvar, förhindrat kalkbrytning i ömtålig natur samt stängt en kärnva-penbas. Här berättar My Leffler om lä-gret i Pyhäjoki och det envisa motståndet mot Fennovoimas kärnkraftverk vid Bottenviken i Finland.

Pyhäjoki betyder "helig flod" och 15 mil öster om Skellefteå, i norra Finland, ligger ett litet samhälle med samma namn. Här lever omkring 3 500 invånare och om finska kärnkraftkonsortiet Fennovoima och ryska statsägda företaget Rosatom får som de vill kommer här dessutom finnas över 4 000 ryssar om några år. Redan nu kan man se information på ryska både på kommunhuset och biblioteket.

Sedan våren 2015 byggs nu i stor hast infrastrukturen för ett ännu inte godkänt kärnkraftverk. Björkskogen på Hanhikiviudden, som delvis är naturskyddad, avverkades brutalt för ett drygt år sedan. Efter någon vecka, i slutet av april 2015, kom de första aktivisterna till Hanhikiviudden och motståndsläget tog form. Två stug-ägare upplät sina sommarstugor – "vi har samma mål och när människor kommer ända från Helsingfors och Tammerfors är det självklart att vi upplåter vår stuga som basläger till dem".

Målsättningen, att försvåra och förhindra förstörelsen av naturen och byggnationen av denna livsfarliga industri, blev allt tydligare. Strategin kom att bli ständiga blockader, att rent fysiskt klättra upp på maskiner, att lägga sig under dessa eller kedja fast sig vid dem. Dock undviks skadegö-

relse. Många av dessa blockader blev lyckosamma och arbetet försvårades, förlångsammades eller stoppades ofta upp i flera timmar. Några entreprenörer drog sig till och med ur samarbetet "då de inte fick arbeta i fred".

Energi eller geopolitik

Analysen att projektet inte primärt handlar om energi utan om geopolitik, makt och kapital framstår allt tydligare. Utan någon diskussion eller demokratisk påverkansmöjlighet ham-

nar detta område i det spänningsfyllda fältet mellan öst och väst. Medan Nato, och då framför allt USA, alltmer omringar Ryssland, kan den planerade reaktorn Hanhikivi 1 komma att fungera taktiskt som en nukleär spjutspets. Många länder i östra Europa har "blivit" Natoanslutna. Finland har, liksom Sverige, skrivit under ett avtal om "värdlandsstöd" med Nato i september 2014. I ljuset av detta blir Rosatoms, och därmed ryska statens agerande i Pyhäjoki mera förståeligt.

Hur hör motstånd ihop med feministisk utrikes- och säkerhetspolitik?

Genom tiderna har kvinnor alltid varit tongivande avseende fredsarbete, varsamhet med naturen och sällan ledande i nyliberalistiska och kapitalistiska sammanhang.

Som goda exempel kan nämnas Bertha von Suttner, Elin Wägner, Alva Myrdal, Maj Britt Theorin och Malala Yousafzai.

För att nå en harmonisk och fredlig värld måste motståndet i form av medvetenhet få finnas, vara accepterat och uppmuntras. Feministiska värderingar och tankegångar måste ges större plats.

Kvinnlig Motståndskalender, Woman Resistance Calendar, Naisten Vastarinta Kalenteri

Planer finns på att göra en kvinnlig motståndskalender. Månaderna skall ha en röd tråd av kvinnors kamp och en poetisk tillhörande text.

Motstånd i form av blockader och kreativa demonstrationer har under vintern och våren fortgått kontinuerligt.

Under sommaren accelererade byggandet av infrastrukturen. Man sprängde, både på land och i havsbottnen, man borrade, man byggde vägar och man stängde in udden med den typ av skyddsstängsel som omgärdar både kärnkraftverk och militära baser.

Förutom det finska vaktbolaget Arlia tillkom under sensommaren skyddsvakter från G4S, ett amerikanskt vaktbolag med uppdrag över hela världen och som utbildar vakter i många länder. Efterhand blev konfrontationerna mellan aktivister och vakter allt brutalare från vaktbolagets sida. Som exempel kan nämnas släpande bland krossten och till och med stryppgrepp.

Forcerad förstörelse

Den 15 september evakuerades lägret med en total övermakt. Då många av lägerdeltagarna är universitetsstudenter och höstterminen just startat befann sig endast en handfull personer i lägret vid denna tidpunkt (att jämföras med närmare 50 i slutet av juni). Att mot dessa få aktivister sätta in 16 polisbilar, hundar, brandbilar, helikopter och kustbevakning visar på maktens beslutsamhet att statuera exempel.

En person lyckades hålla sig kvar innanför skyddsstängslet högt uppe i en trädkoja cirka 15 meter över marken. Efter fyra dagar tog maten (konserver och russin) slut. Med regnet kom den livsviktiga vätskan. Några aktivister startade en solidarisk hungerstrejk i regnet utanför Fennovoimas lokalkontor, vilken snart följdes av liknande i Helsingfors, Prag, Warszawa och Italien.

Lägret har sedan dess fortsatt kontinuerligt, första månaden strax utanför skyddsstängslet och därefter i form av ett nyupprättat skogsläger mellan Pyhäjoki och byggplatsen. Motstånd i form av blockader och kreativa demonstrationer har under vintern och våren fortgått kontinuerligt. Successivt växte planerna på en aktionsvecka i slutet

Foto: My Leffler

av april 2016 för att markera lägrets årlånga existens.

Där tranorna ropar

Namnet på aktionsveckan blev "Reclaim the Cape". Målsättningen blev att "återta" Hanhikiviudden, motståndslägets första plats, som också är den plats där hamnen skall byggas. Mottot kom att bli "Vi vill inte bara återta området, utan också ge plats för aktiviteter mot Fennovoima, mot kärnkraft och dess koppling

till kärnvapen, mot förstörelse av naturen, mot kapitalismen och för att visa respekt för olika möjligheter till påverkan."

En ny lägerplats skapades för aktionsveckan nära byggplatsen med tillstånd av markägaren. Platsen ligger oerhört naturskönt och i den tidiga våren är luften fylld av tranors rop.

Efterhand strömmade människor till, mestadels från Finland, men även från Spanien, Tyskland, Belgien, Holland, USA, England, Ryssland och Sverige.

Lägerplatsen sköttes väl, ett infotält slogs upp av björkstammar och fem belgare skötte mathållningen utmärkt. Förutom i privata småtält kunde övernattning ske i fem större militärtält.

Veckan inleddes med seminarier, workshops, musik, aktionsträning och goda diskussioner fördes. Många var fyllda av tillförsikt.

Reclaim the cape och clownarmén

Tjernobyldagen, den 26 april, en symboliskt viktig dag, var vald som aktionsdag och offentligt uttalad som sådan. Närmare 50 personer närmade sig genom skogen den nybyggda vägen som är tänkt som huvudinfart till det kommande kärnkraftverket. Den stora gruppen, "clownarmén", gick först och omfattade cirka femton personer. Tanken var att dessa skulle skoja, beveka, distrahera och avleda vakter och poliser. Under tiden skulle övriga försöka forcera stängslet. Övermakten var total och väl förberedd. Specialut-

bildad polis, kravallutrustad med pepparspray och gevär med gummikulor, förstärkte den ordinarie polisen.

Clownerna lyckades länge med sin strategi och ett inbrytningsförsök gjordes, men misslyckades. Planerna ändrades då och en del aktivister bildade en lång kedja, arm i arm, medan andra satte sig i ringar, hopkopplade med varandra framför huvudgrinden.

Trumgruppen höll modet uppe och slagorden "this is how democracy looks like!" skanderades, ackompanjerade av de rytmiska trumslagen. Det ihållande regnet accentuerade den ödesmättade stämningen. Knappt fyrtio personer blev gripna och förda till häktet i Brahestad där de blev kvarhållna i nästan 24 timmar. Några aktivister lyckades ändå, i skydd av skogen, ta sig in genom skyddsstängslet och blockerade där maskiner.

Utplåning av motståndet

Två dagar senare, den 28 april, lade sig fyra aktivister tvärs över den nybyggda

asfaltsvägen. De var sammanlänkade via järnrör och kedjor och i vardera ytterändan var de fastkedjade vid två delvis cementfyllda tunnor. På så vis blockerades hela vägen. Efter tre timmar anlände en kolonn med polisfordon. Polisstyrkan var massiv. Normalt skulle en polisbil med tre till fyra poliser räcka till för att ta hand om fyra fredliga aktivister. Men här sattes över trettio poliser in, specialutbildade och kravallutrustade liksom två dagar tidigare.

Hundar och en helikopter förstärkte intrycket av den totala övermakten, som tycktes ha som mål att krossa motståndet. Alla som inte lyckades fly greps. Polisen fortsatte på en sidoväg, som aktivisterna delvis barrikaderat. Några av dessa ropade: "Kom inte närmare, låt oss inte trappa upp situationen!"

Poliserna fortsatte framryckningen och började beskjuta aktivister med gummikulor. Då gjorde några av dem det stora misstaget att kasta sten. Polisen fortsatte in i läget och grep alla som

Foto: My Leffler

Clowner med uppdraget att skoja, beveka, distrahera och avleda vakter och poliser.

inte lyckades fly in i skogen. Ett fåtal bilar med lägerdeltagare kom undan och tog sig den knappa milen in till Pyhäjoki.

Några berättade senare, att polisen anfallit dem på väg in i bibliotek eller affär, hårdhänt tryckt ner dem mot asfalten och satt handfängsel på dem. Därefter väntade en ny natt på polisstationen i Brahestad. Många celler fylldes med tre-fyra personer, endast en tunn madrass och i bästa fall tillhålls ett täcke.

I bästa fall ett tecken

Att i skydd av mörkret natten därpå smyga sig in i det evakuerade lägret var en absurt överklig upplevelse. Platsen var fullständigt demolerad. Infotältet som veckan innan byggts upp av smäckra björkstammar låg sönderhugget med de vita stammarna trasigt spretande. Köks- och diskplatsen var också krossade, liksom utrustning, banderoller och de personliga tillhörigheter som inte "bara försvunnit"

och som ingen, varken polis eller kommun vet "vart de tagit vägen".

Finska media skrev, helt felaktigt, att aktivisterna levde i kaos och misär i lägret och presenterade en bild tagen efter polisens förstörelse av platsen. Även anledningen till polisens attack blev i media stenkastningen, vilket är en orimlighet då, som nämnts, den stora specialstyrkan sattes in för endast fyra aktivister. Även påståendet att en polisbil satts i brand av aktivister har fått stort genomslag. Två bilder florerar i tidningarna, men vid närmare betraktande finns stora oklarheter. Utredningen om den brunna bilen har dessutom lagts ner från polisens sida!

Den medvetna och ensidiga smutskastningen av motståndslägret har skadat lokalbefolkningens syn på aktivisterna. Bemötandet varierar, allt från ölburkar i huvudet till dödshot, men också tyst stöd och varma ögonkast.

Baslägret i skogen, strax utanför Pyhäjoki, krossades den 29 april. De återigen många poliserna hänvisade till

"Polislag nr 2" som de på förfrågan inte förklarade innebörden av.

Så vidtog en maktfullkomlig och provokativ katt-och-rättalek, där poliserna arrogant och godtyckligt bestämde villkoren innan rivningen av detta läger. Utplånandet av de två lägren visar på maktens rädsla för insyn och demokratisk diskussion.

Årslångt motstånd

Det nu mer än årslånga motståndet, som idag fortsätter från en plats norr om Pyhäjoki, kan betraktas som både uthålligt och utmanande för makten. Om kärnkraften är så ren och ofarlig som ofta påstås, varför måste man då använda extrema maktmedel för att tysta allt ifrågasättande? Och med hjälp av lögnar och förtal i bland annat media enkelt avleda lokalbefolkningens fokus från sakfrågorna kring kärnkraftens risker och de övergripande geopolitiska aspekterna.

Text och foto: My Leffler

Foto: My Leffler

Fyra aktivister lade sig tvärs över den nybyggda vägen, sammanlänkade via järnrör och kedjor.

Invigningstal av Awaz Daleni, skolans grundare, flankerad av Gudrun Tiberg (t v) och rektor Salam Omer Ibrahim (t h).

Personlig utveckling och nya kunskaper i Halabja

En feministisk säkerhetspolitik handlar om förebyggande på alla nivåer. Ett projekt som Kvinnor för fred initialt var med och stöttade är en kvinnofolkhögskola i Halabja. Tidigare i år var en av initiativtagarna, Gudrun Tiberg, på plats vid den storartade invigningen.

Hemma i Göteborg igen efter en veckas intensivt arbete i Amez womens folk

high school (Awfhs) kan jag se tillbaks på den storartade invigningen av skolan och på framstegen hos de många fantastiskt hårt arbetande deltagarna på skolan. Skolans första årskull utbildar sig till barnskötare.

Demokratiskt lärande

Eftersom jag, tillsammans med Awaz Daleni, var en av initiativtagarna till en kvinnofolkhögskola i Halabja redan 2007 hade jag blivit inbjuden att delta vid invigningen av skolan. Det är Kvinna till kvinna och den regionala kurdiska regeringen i irakiska Kurdistan som stöttar skolan ekonomiskt nu, efter att de första pengarna till embry-

ot till skolan kom från Sida via Kvinnor för fred.

Förutom att delta vid invigningen av skolan och efteråt intervjuas i en kvart i Kurdsat TV:s kulturprogram, arbetade jag en vecka som folkhögskolelärare med deltagarna i barnskötarkursen, som sedan kunde redovisa sina nya kunskaper i barnpsykologi, barnets självständighet, barns mat- och sovvanor samt vad som behöver åtgärdas när ett barn på en förskola behöver särskild uppmärksamhet. Det här gjorde deltagarna helt självständigt efter att jag utmanat dem att arbeta i demokratiska former på folkhögskolevis.

På det här viset fick deltagarna

mycket mer kunskaper genom sina grupparbeten än de någonsin kunnat få genom traditionella föreläsningar. Jag uppmanade deltagarna att lita till sina egna kunskaper och att lyssna till varandra. De lärde sig, i demokratiska former, fakta och samtidigt hur viktigt grupparbete är.

Vinner förtroende

Var och en, i de fyra grupper deltagarna formade, hade exklusiva kunskaper, som de delade med sig av och vann inte bara kunnandet utan också förtroende för varandra. Att tala fritt i grupp och respektera varandras åsikter ger vinster i form av personlig utveckling och dessutom tidsvinst, vilket var särskilt viktigt här när undervisningen måste ske i rekordfart då det bara fanns pengar till ett års utbildning.

Alla deltagare bidrog till kunskapsöverföringen och på det sättet blev kunskaperna särskilt viktiga och stannade i minnet. Undervisningen kunde också ske på deltagarnas eget språk (sorani) och inte på min översatta engelska. Även om de tre teman jag inpräntade säkert också gick fram: "tillräckligt bra" (i motsats till expertis, som kan vinnas på annat sätt); "sikta mot stjärnorna" och "nä trädtopparna" samt uppmaningen att gruppen bestämmer.

Rapport och teater

De fyra grupper som komponerats slumpvis, kom efter att fritt ha fått välja bland olika förslag från mig, att rapportera fyra olika teman på fyra olika vis. Ett tema som skriven rapport, ett via power point, ett med tecknade bilder och ett med en teaterföreställning.

Eftersom deltagarna genom krig och elände i Irak varit tvungna att avbryta sina studier tidigare är folkhögskoleformen särskilt väl fungerande här. Skolan har under nuvarande oroliga tider svårt att få ekonomin att gå ihop. Ledningen försöker hitta fler sponsorer från hela världen eftersom det här är ett exklusivt projekt. Mitt slutbudskap till deltagarna blev: Fortsätt vara trogna mot er själva - titta in i era själar ibland - och låt er påverkas till utveckling av er fulla potential.

Gudrun Tiberg

Gruppen redovisar sin skrivna rapport om barnpsykologi.

Foto: Gudrun Tiberg

Traditionella kurdiska kläder burna av deltagare vid Awfhs på invigningsdagen 1 mars.

Foto: Gudrun Tiberg

Efter sändning av ett kulturprogram i Kurdsat TV med rapport från Amez wfhs. Till vänster Gudrun Tiberg, till höger reportrar, sändningspersonal, skolans rektor samt hans dotter.

Awaz Daleni, skolans grundare.

Foto: Gudrun Tiberg

Alla deltagare vid Awfhs, efter avslutning av veckan om barnpedagogik.

Foto: Gudrun Tiberg

LOKALFÖRENINGAR och medlemmar i styrgruppen Samla

1. BOLLNÄS

- My Leffler
- E-post: my.helsingland@hotmail.com

2. GÖTEBORG

- Ingela Mårtensson
- E-post: ingela_martensson@hotmail.com
- Anna-Lisa Björneberg
- E-post: a.l.bjbg@hotmail.com

3. HALMSTAD/LAHOLM

- Susanne Gerstenberg
- E-post: susanne.gerstenberg@telia.com
- Lena Angviken
- E-post: lena.angviken@telia.com

4. KIRUNA

- Gun-Britt Mäkitalo
- E-post: gbmakitalo@gmail.com
- Edla Lantto
- Telefon: 0980-802 26, 073-050 94 43

5. KUNGSÖR

- Anne Allard
- E-post: allardanne@hotmail.com

6. STOCKHOLM

- Sylvia Rönn
- E-post: sylviaronn@gmail.com
- Benita Eklund
- E-post: benita eklund@gmail.com

7. UPPSALA

- Astrid Möller
- E-post: amjohannelund@hotmail.com
- Inga-Lill Ek
- E-post: ingalill.s.ek@gmail.com

**Nästa Samlamöte:
10/9 2016**

Kvinnor för fred ingår bland annat i följande fredsnätverk och organisationer:

Operation 1325, UN women, OSSE-nätverket, Forum Syd, Nätverket för kärnvapenedrustning, Sveriges Fredsråd, Kommittén för Väst-sahas kvinnor, Nätverket mot hedersvåld och Elin Wägnersällskapet.

KONTAKTKVINNOR

GÖTEBORG

Gun Holmertz
E-mail: gun.holmertz@telia.com
Tel: 070-757 53 27, 031-330861

HALMSTAD/LAHOLM

Agneta Eriksson
E-mail: eriksson.035129150@telia.com
Tel: 035-12 91 50

HÖÖR

Anne Rosberg
E-mail: anna@rettd.se
Tel: 0413-55 13 22

KIRUNA

Eva Jonsson
E-mail: evannakristin@gmail.com
Tel: 0980-194 03

LYSEKIL

Inger Sterneskog
E-mail: sterneskog@gmail.com
Tel: 0523-160 20

STOCKHOLM

Bibbi Steinertz
E-mail: bibz@telia.com
Tel: 08-662 18 25

SUNDSVALL

Hjördis Johansson
E-mail: hjordisi.j@telia.com
Tel: 060-17 42 42
Måna Wibron
E-mail: mana.wibron@designmmm.nu
Tel: 0691-611 98, 076 – 28 33 45

UPPSALA

Kersti Ertem
E-mail: kersti.ertem@bredband.net
Tel: 018-32 72 14, 070-217 23 43

VÄRNAMO

Inger Peterson
Tel: 0370-167 38

VÄSTERÅS

Inger Widell
E-mail: inger.widell06@bredband.net

ÖREBRO

Helena Sunvisson
E-mail: helena@sunvisson.se
Tel: 019-18 90 43

ÖSTERSUND

Eivor Nordman
Tel: 073-073 81 05, 063-12 88 57

ÖSTHAMMAR

Inger Blomstrand
E-mail: inger12595@gmail.com
Tel: 017-34 63 33, 070-260 71 27

Svensk säkerhetspolitik ur ett feministiskt perspektiv

Regeringen har deklarerat att de för en feministisk utrikespolitik men vad gäller säkerhetspolitiken råder gamla patriarkala strukturer. Sverige fördjupar samarbetet med kärnvapenalliansen Nato och världens i särklass största militärstat USA i syfte att stärka säkerheten.

I dagens oroliga värld – inte minst i vårt närområde – måste vi ha en bredare syn på säkerhet. På Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg kommer Kvinnor för Fred att ha ett seminarium med Gudrun Schyman (Fi) om svensk säkerhetspolitik ur ett feministiskt perspektiv. Moderator är Ingela Mårtensson.

Plats: Stora scenen, Internationella torget

Tid: Fredagen den 23 september kl 14.40 – 15.00

**Kvinnor för fred
kommer att ha ett
seminarium på
Internationella torget
under bokmässan
i Göteborg**

Foto: Benita Eklund

Kvinnor för freds monter under bokmässan i Göteborg 2015.

Som medlem i Kvinnor för fred stöttar du fredsarbete och kvinnors rättigheter

Årsavgiften är 170 kronor, som stödmedlem betalar du 100 kronor.
Pengarna sätts in på plusgirokonto: 439 12 25-2. Ange namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress.

Följ Kvinnor för freds arbete på kvinnorforfred.se, Facebook och Twitter.

Adress: Hammarby allé 93, 4 tr, 120 63 Stockholm
Telefon & fax: 08-667 97 27, mobil 076-117 97 27
E-post: kff@telia.com

Medlemmarna får sex tidningar per år. Två tematidningar, som den du håller i din hand, och fyra medlemsblad.